

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

38. An Religiosus, seu Monialis cum licentia tacita peccet mortaliter alienando, vel recipendo aliquid clandestine, sceins illum modum clandestinum Superiori displiciturum? Et suüonitur, ut ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ra, & lege
doctrinā al-
terius §. eius
annot.

§. 1. **A**D hoc dubium affirmatiuè respondet Cardinal. de Lugo *de iust. & iur. tom. 1. disp. 3. sect. 8. num. 176.* vbi sic ait: Si Religiosus aliquis dat alteri Religioso eiusdem Conuentus librum valoris quinque aureorum, Manuel Rodriguez, quem affert & Sequitur Sanchez *d. lib. 7. cap. 19. num. 66.* putat non esse mortale, quia cum liber ille manere debeat in eodem Conuentu, non videtur esse grauiter iniustus Prælatus; parum enim extrahitur ab vtu communi per illam donationem. Et in vniuersum Pater Suarez *op. 3. de Relig. lib. 8. c. 1 §. n. 6.* obseruat maiorem quantitatem requiri ad culpam grauem quando, aliquis dat aliis Religiosis eiusdem Conuentus, cum res illæ maneat adhuc intra eandem Communitatem, nisi forte fiat distributio ex bonis, quæ adhuc in communi referuata sunt pro tota Communitate. Vnde infert idè Suarez, multum diminui de grauitate huius culpæ, ac per consequens maiorem materiam requiri ad culpam grauem, quando vnus Religiosus tribuit alteri Religioso eiusdem Conuentus vltim rei sibi iam concessæ à Superiore ad eundem, vel similem. vltim. Ita Cardinal. de Lugo.

Sup. hoc supra in fine
Refol. 14. &
cum eiusdem
DD. citatis
in §. vlt. huius
Ref. infra
in Ref. 61. §.
vlt.

2. Sed negatiuæ sententiæ adheret Caramuel *in reg. D. Bened. disp. 64. n. 96 §.* vbi ita asserit. Religiosus potest dare quæcūque alteri filio eiusdem domus, quin peccet contra paupertatem. Vnde non solum libros cuiuscumque pretij, & vestes quascumque, sed etiam picturam cuiuscumque valoris, licet excederet pretium millium ducatorum posset Monachus dare Confratri. Ratio est manifestissima; quia hic nullum detrimentum fit bonis Monasterij, nam ipsius illæsum dominium conseruatur. Vltus non est contra Monasterium; quid enim huius refert, quòd talis pictura sit in cubiculo Ioannis, aut Pauli? solum hic iniuria fit Prælato, sine cuius licentia dantur munera, cum sit expressum *in Reg. cap. §. 4.* sine Abbatis licentia nulla munera nec à Confratribus accipiendæ esse, atque ideo qui talem picturam aut aliam rem summæ valoris dedit contra Prælati præceptum Obedientiæ, peccabit sanè mortaliter, sed non contra Paupertatem. Qui in talibus rebus contra Abbatis præceptum Obedientiæ non operatur peccat contra Regulam in foro exteriori, in quo est puniendus; & poena corporalis sufficit ad conseruationem disciplinæ. Ita Caramuel. qui citat Llamas, & Fagundes, quibus adde nouissime Machadum *de perf. Conf. tom. 2. lib. 5. par. 2. tr. 1. docum. 8. n. 7.* qui adheret sententiæ Caramuellis me citato.

RESOL. XXXI.

An quando Religiosi inter se largiuntur munera de rebus minimis, necessarium sit habere licentiam expressam, & in scriptis suorum Superiorum? Ex p. 1. tr. 6. Ref. 20.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Betti *in expos. huius Bullæ p. 2. caf. 3. fol. 417. col. 2. in fin.* & ex parte Barthol. à S. Fausto *in thes. Relig. lib. 8. q. 219. n. 5.* Et ratio est: quia ita asserunt verba Bullæ.

2. Sed mihi probabilis videtur contraria sententia, quæ asserit, dictam approbationem intelligendam esse in ordine ad Religiosos, de quibus aliqua ambitio timeri potest: secus autem de Religiosis, in quibus prædicta ambitio non timetur. Et in his non est necessaria licentia Superioris expressa, & in scriptis: sed sufficit licentia tacita, & multò magis verbalis, saltem in foro conscientiæ. Et idè Bartholomæus à S. Fausto, *vbi supra*, idem sentit de licentia in scriptis: putat enim, hanc esse necessariam tantum in ordine ad forum externum. Et absolute hanc opinionem

docuit Ioan. Valerus *in diff. vtriusque fori, verb. monera, num. 83.*

RESOL. XXXVII.

An dictam licentiam habere debeat Religiosus super, quoties vult donare? Ex part. 1. tract. 6. Refol. 21.

§. 1. **I**acobus de Graffis *de cas. reseru. lib. 3. cap. 47. §. 8.* affirmatiuam tenet sententiam.

2. Sed Bartholomæus à S. Fausto, *vbi supra*, p. 212. & Ioan. Valerus *num. 86.* negatiuam sententiam amplexi sunt: asserunt enim, sufficere licentiam obtentam semel pro semper: & quidem durum esset requiri specialem licentiam in quacunque largitione: sufficit igitur generalis. Et ratio est: quia à iure communi non est recedendum, nisi quatenus ius nouum cogit: sed de iure antiquo sufficere licentia generalis in scriptis. Et ita etiam præter Doctores citatos, aduersus Graffium tenet hanc sententiam Paulinus Betti *in expos. huius Bullæ, part. 2. dub. 1. fol. 417. col. 2. circa finem.*

RESOL. XXXVIII.

An Religiosus, seu Monialis cum licentia tacita peccet mortaliter alienando, vel recipiendo aliquid clandestine; sciens illum modum clandestinum Superiori displicenturum?

Et supponitur, ut Religiosus det, vel accipiat aliquid sine voti paupertatis fractione sufficere tacitam, vel probabiliter præsumptam Superioris voluntatem in eo casu, in quo posset expressa licentia postulari, & ob aliquem humanum respectum, vel pudorem, aut nonnullam difficultatem aduendi Superiorem munitur.

Et an peccet mortaliter Monialis, quæ Abbatissæ instanti cubiculum aliquas res occultauit ob reuerentiam? Ex p. 1. tr. 6. Ref. 31.

§. 1. **S**uppono, ex communi sententia, ut Religiosus det, vel accipiat aliquid sine voti paupertatis fractione, sufficere tacitam, vel probabiliter præsumptam Superioris voluntatem, etiam in eo casu, in quo posset expressa licentia postulari, & ob aliquem humanum respectum, vel pudorem, aut nonnullam difficultatem aduendi Superiorem, omittitur. Hanc sententiam docet D. Thomas 2.2. *quest. 32. ar. 8. ad 1. Valentia tom. 3. disp. 10. quest. 4. punct. 3.* Lessius *de iust. lib. 2. cap. 41. dub. 9. n. 8.* Azorius p. 1. *lib. 12. ar. 1. quest. 2. 3.* & 4. Molina *de iust. tom. 2. disp. 276. §. 1. Eleemosyna, n. 12.* Ledesma *in sum. tom. 1. tr. 4. c. 3. art. 31.* Banez & Aragon *in 2.2. q. 32. ar. 8.* cum aliis eundem munitur.

2. Hac veritate supposita, respondeo, in casu proposito Religiosum non peccare mortaliter: quia licentia tacita excusat Religiosum à transgressione voti paupertatis, quando rem aliquam accipit, vel alienat, in scio Superiore; credens tamen, quòd Superioris licentiam sic alienandi, vel recipiendi daret: quatenus displiceret illi talis alienandi, & accipiendi modus. Potest igitur esse Superior iniustus, ut ita dicam, quoad substantiam dandi, vel alienandi; & potest esse iniustus quoad modum: si est iniustus quoad substantiam rei, Religiosus peccat alienando, vel recipiendo; non autem si est iniustus quoad

modum, Et ita docet Tannerus in 2. 2. disp. 6. q. 3. dub. 4. n. 165. Fagundez de Præcep. tract. 2. lib. 8. c. 6. n. 3. Menoza q. 8. concl. 8. Graffius de off. par. 1. lib. 3. c. 5. n. 34. Nauarrus comm. 2. nu. 20. de regul. Cenedo de paupert. relig. dub. 18. num. 14. Miranda in Man. Prælat. tom. 1. q. 28. art. 16. concl. 2. Suarez de Relig. tom. 3. lib. 8. c. 11. n. 11. & alij.

3. Hinc possunt Moniales, & Religiosi retinere munera, quæ cum licentia tacita Abbatis, vel Prælati receperunt, etiam si modus accipiendi clandestinus illis displiceret: unde apparet, quandam monialem non fregisse votum paupertatis, quæ abscondit aliquas res Abbatisse visitanti cubicula; non, quia puberat illis spoliari; sed propter verendum, & consensionem, & quia Abbatisse displicebat modus accipiendi. Ita Peirinus de Relig. 1. tom. 1. c. 2. q. 2. §. 4. Menoza q. 8. post concl. 4. Rodriguez q. 9. regul. tom. 3. quæst. 19. art. 5. concl. 5. Barthol. à S. Fausto in thes. Relig. lib. 8. q. 126. n. 3. Sanchez in sum. tom. 2. lib. 7. c. 19. num. 61. & alij. Ex hac doctrina tolerant Confessarii multos scrupulos à conscientis Religiosorum, & Monialium.

4. Sed circa præsentem quæstionem nota primò, ut possit Religiosus licitè operari cum dicta licentia tacita Superioris, non opus esse, ut de tali licentia habeat certitudinem moralem, ut voluit Molina, & Ledesma ubi sup. sed sufficit habere probabilem cognitionem, quæ ex iusta credendi causa procedit: sedus autem, si sit improbabilis, & temeraria. Et ita docet, cum alijs, Sanchez in sum. tom. 2. lib. 7. c. 19. n. 13.

5. Nota secundò, tunc Religiosum, seu Monialem posse conijcere probaliter, talem licentiam tacitam; primò, quando Superior est vir dulcis, & non rigidus, & nimis difficilis sed proclivis ad condescendum subditis. Secundò, quando subditus est Superiori valdè dilectus, & non exosus, & nullius auctoritatis, sed est vir grauis, & optimis moribus exornatus, ac de Religione benemeritus. Tertio, si res, quæ accipiuntur, vel donantur, sint leuiores. Quarto, ex facto ipso, ut si, v. g. talis dispensatio, seu licentia, in commodum Monasterij cedat. Et sic notauit Homobonus de Bonis in exam. Eccles. p. 1. tract. 7. c. 2. q. 230. Barthol. à S. Fausto in thes. Relig. lib. 8. q. 162.

RESOL. XXXIX.

An licentia presumpsa liberet Regulares à vitio paupertatis etiam si superiorem adire facile possint vel differri?
Et inferitur, quod quoties ob presumptiuam voluntatem Domini possimus colligere illum non esse inuitum; aut esse tantum inuitum quoad modum, quia daret, si peteretur aliquid ab eo, aut non agrè ferret, censendi non sicut peccare fures, ut in vxore, filio, seruo, famulo, & amicis, ino.
Et an Religiosi peccent mortaliter si furentur ex bonis Conuentus octo, vel nouem Reales? Ex p. 6. tr. 6. & Misc. 1. Ref. §. 8.

1. Negatiuè respondet Croufers in Regulam S. Francisci, cap. 7. lect. 14. fol. 613. vbi sic asserit. Circa prædicta de voluntate presumpsa, nota non censeri adesse voluntatem talem; siue malè presumi, quando res facile differri potest, vel Superior adiri.

2. Dices, si peterem à Superiore consentiret, ergo possum presumere, nec expressam veniam teneor procurare. Respondeo id fieri non posse: quia hæc ratione euetteretur omnis obedientia regularis; unde sicut non ex eo res aliqua fit tua, quia dominus eius

eam tibi probabiliter daturus esset, si eam peteres: ita nec censetur ad vsum tuum concessa, quia eam tibi Superior probabiliter esset concessurus, si peteres, sed teneris petere si possis, non tamen puto fore peccatum mortale, si bona fide inferior licet presumpsit de Superioris voluntate, aliquid habeat, aut aliquo vtatur, licentia non petita, modo aliunde non sit mortale. Ita ille.

3. Sed opinio affirmatiua aliquibus magis placet, & idè Tamburinus de iure Abbatum, tom. 2. disp. 22. quæst. 8. num. 1. sic ait. Videndum est primò, an sit necessaria licentia expressa, an verò sufficiat tacita, seu presumpsa, vel interpretatiua. In quo dicendum est, quamuis longè melius & securius sit operari in hac materia cum expressa Superioris licentia; sufficere tamen licentiam tacitam, seu probabiliter presumptam, non solum quando commode postulari non potest; nempe quia Superior distat, vel est occupatus & vrget necessitas, vel moralis commoditas accipiendi vel expendendi: quo casu satis est probabiliter credere Superiorem non fuisse denegaturum licentiam, si conueniri possit, ut asserunt Doctores statim citandi, verum etiam in casu, quo posset expressa licentia postulari; sed ob aliquem humanum respectum, vel pudorem, aut aliquam difficultatem ad eundem Superiorem non postulatur: quia quando rationabiliter presumitur Superiorem id velle, etsi expressus illius consensus non habeatur, tamen non dicitur res fieri absque eius licentia; tum etiam quia tacitum & expressum regulariter æquiparantur. Hæc Tamburinus, & alij penes ipsum, quibus ego libenter adhareo. Et ad confirmationem tuæ doctrinæ, quam asserit Croufers, respondeo negando illam: & idè quotiescunque ob presumptiuam voluntatem Domini possumus colligere illum non esse inuitum, aut esse tantum inuitum, quoad modum: quia daret, si peteretur ab eo, aut non agrè ferret, censendi non sunt peccare mortaliter fures: hæc autem voluntas presumpsiua Domini latenter residet & cernitur in marito respectu vxoris, in patre respectu filiorum, in hero respectu famulorum

Sup. hoc pro
circa comestibilia tantum; & regulariter loquendo in seruo infra
amicissimo homine, & familiarissimo respectu amici in tr. 8.
& familiaris. Et ita docet Fagundez in præcepta De Ref. 45. §.
calogæ, tom. 2. lib. 7. cap. 2. num. 13. Et probatur hæc Dico. ad me-
opinio ex leg. Inter omnes 47. §. rectè, ff. de furtis Unde & pro ditum à Verf.
ibi. Rectè dictum est, qui putauit se Domini volun- vxoribus, &
tate rem attingere, non esse furem; quid enim dolo filijs fami-
fecit, qui putat Dominum consensurum fuisse? vbi has ibidem,
apertè dicitur non esse reum furti illum qui credens sed lege eam
Dominum rei consensurum rem clam, accepit: quod per totam &
idem in furto tenet Diuus Antoninus 2. part. tit. 1. eius prima
cap. 15. initio. Rosella verb. furtum initio, & ibi. not.
Angelus numer. 7. Syluester ante quæst. 1. num. 1. Tabi-
bienna num. 1. Aragonius 2. 2. quæst. 66. art. 3. paulò
post initium. Sayrus in clauis Regia lib. 9. capite 12.
num. 2. vers. dicitur inuito: nam similiter furtum, in
quod quis credit probabiliter dominum consensurum, non erit mortale, sed veniale; quia ad summum cen-
sabitur dominus inuitus quoad modum; non quoad
rem, ut tenet Armilla verb. furtum, num. 2. Caieta. Sup. hoc
nus in summa Lat. capite 17. numer. 15. versic. 5. & quoadmodum
num. 138. Hispana numer. 4. & 139. Sa verb. furtum, in Ref præ-
num. 3. Graffius 1. part. decisionum, lib. 3. capite 1. num. cesa §. 2.
54. Lessius lib. 2. de inst. cap. 12. dub. 8. num. 49. San- post mediū
chez lib. 7. de Relig. cap. 19. & num. 13. & ex hoc à Verf. Non
principio excusantur à mortali, & à transgressione autem si est
voti paupertatis multa furta Religiosorum, inuito, & in
Sio Verf.
cuius not.

Non desinam hic obiter etiam adnotare aliquos reprobare opinionem Petri Ledesmae, & Hieronymi de Cenedo, quam ego adduxi in 1. part. tractat. 6. resolu. 36. asserentium Religiosos non peccare mortaliter si furentur ex bonis Conuentus octo vel nouem Reales

